

Svar på återremiss av ärende KS 24-567

Uppsägning av överenskommelse om gemensam miljö-och byggnämnd

1.1 Vilka skäl ligger bakom ert beslut att avsluta samarbetet och vad är det som inte fungerar i nuläget?

Den nuvarande samverkan inom Samhällsbyggnad Sydnärke mellan Askersund, Laxå och Lekebergs kommun har inte fungerat tillfredställande utan visat sig problematisk på flera plan. De huvudsakliga utmaningarna som framkommit i utredningen innefattar:

- **Styrning och prioritering:** Lekebergs kommun upplever att det är svårt att påverka bemanning och prioriteringar, vilket leder till förseningar och ineffektivitet.
- **Lokalkännedom:** Handläggare saknar till viss del lokalkännedom i den kommun de arbetar för, vilket leder till beslut som kan sakna lokal förankring.
- **Otillräcklig transparens och redovisning:** Det saknas tydliga underlag för hur resurser fördelas mellan kommunerna, vilket vid ett flertal tillfällen har efterfrågats, i större frekvens under de två senaste åren, vilket skapar sviktande tillit.
- **Otillgänglighet och långa handläggningstider:** Kommunens företrädare har upplevt svårigheter i kontakten med samhällsbyggnadsförvaltningen och det har även inkommit synpunkter från medborgare och näringsliv som kommunen inte kan påverka utifrån nuvarande samarbete.
- **Resurs och leverans:** Konkurrens mellan kommunerna om förvaltningens resurser har leder till att förvaltningen inte kan leverera det medlemskommunerna förväntar sig.

I samband med intervjuerna uttrycker flera av Lekebergs kommuns företrädare att man är redo att gå vidare från samarbetet. Detta då förbättringsinsatser genomförts under flera års tid men att samarbetet inte har blivit tillräckligt mycket bättre.

Givet denna problembild och att de förbättringsåtgärder som genomförts inte varit framgångsrika rekommenderas att Lekebergs kommun avslutar samarbetet i den gemensamma nämnden och organiserar samhällsbyggnadsfrågorna i egen regi.

1.2 Hur har utvärderingen av samarbetet genomförts mellan kommunerna?

Utvärderingen har genomförts genom intervjuer med politiska företrädare både från styrande partier och oppositionspartier och tjänstepersoner i kommunstyrelseförvaltningen, kommunstyrelsen, Sydnärkes miljö- och byggnämnd och i samhällsbyggnadsförvaltningen. Intervjupersoner har valts ut utifrån vilka som har direktkontakt med samhällsbyggnadsförvaltningen.

1.3 Vilka kostnader kommer detta utträde att medföra?

De exakta kostnaderna för ett utträde ur den gemensamma nämnden kan i nuläget inte fastställas, då tillgängligt underlag från nämnden saknar specificerad redovisning av de intäkter som härrör från taxor och avgifter kopplade till Lekebergs kommun. Detta medför att det i dagsläget inte är möjligt att i detalj beräkna vilka intäkter kommunen kan förväntas generera vid en övergång till egen förvaltning. En framtida nämnd med ansvar för motsvarande verksamhetsområden, såsom exempelvis miljötillsyn och bygglovshandläggning, kommer dock att behöva utforma taxor och avgifter så att dessa verksamheter i största möjliga utsträckning är självfinansierade.

Lekebergs kommun betalar för närvarande 4 792 000 kronor i årlig medlemsavgift till Sydnärkes miljö- och byggnämnd, samt ett tillägg om 260 000 kronor för extra insatser inom fysisk planering. Detta motsvarar cirka en tredjedel av nämndens totala intäkter från medlemskommunerna. Nämnden har i dagsläget omkring 30 anställda. Baserat på antagandet att Lekebergs kommuns avgiftsfinansiering proportionerligt speglar nämndens personalstyrka, bedöms kommunen genom medlemsavgiften och egna intäkter från taxor och avgifter kunna finansiera en motsvarande verksamhet som motsvarar knappt en tredjedel av dagens organisation, alltså en verksamhet vars kostnader motsvarar tio anställda, men där höjd behöver tas för att vissa OH-kostnader för t.ex. politisk organisation och systemstöd kan vara något högre för den enskilda kommunen jämfört med att räkna på en tredjedel av nuvarande kostnader. Degerfors kommun, som är jämförbar i kommunstorlek och som har denna verksamhet i egen regi har åtta medarbetare och Hylte kommun har 10 anställda. De verksamheter som finns i kommunen och som kräver tillsyn varierar emellertid där t.ex. större industrier kräver mer tillsyn, vilket inte finns i Lekebergs kommun.

1.4 Hur har ni planerat att hantera miljö- och byggfrågorna framöver?

För att komma till rätta med den nuvarande problematiken med bristande transparens och prioriteringsmöjligheter har förvaltningen fört diskussioner om ett förslag där frågorna i framtiden hanteras av medarbetare som är anställda i Lekebergs kommun. Detta för att kommunen ska återta rådigheten över styrning, ledning och prioritering inom området. Däremot är det viktigt att undersöka

möjligheten att avtalssamverka med andra kommuner och utföra även deras handläggning för att på så vis bygga volym på verksamheten.

Kommunfullmäktige har fått ett förslag till beslut som innebär att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett förslag på organisation som kommunfullmäktige har att besluta om.

Förvaltningen har primärt diskuterat att ta fram ett förslag som innebär att inrätta en egen nämnd med ansvar för de frågor som i dagsläget hanteras av den gemensamma miljö- och byggnämnden. Detta sker genom beslut i kommunfullmäktige om ändring av reglementet för kommunstyrelsen och nämnderna.

I ett efterföljande steg behöver kommunstyrelsen fatta beslut om rekrytering av en förvaltningschef. Den nya nämnden behöver fatta beslut om en delegationsordning där förvaltningschefen ges delegation att anställa medarbetare med den kompetens som krävs för att fullgöra nämndens uppdrag i enlighet med dess reglemente.

Förvaltningschefens uppdrag omfattar även att ta fram förslag till avtalssamverkan inom verksamhetsområden där detta bedöms ändamålsenligt, exempelvis inom miljö, bygg och geografiska informationssystem (GIS). Avtalssamverkan kan ske både genom att Lekebergs kommun är värdkommun och har resurser som kommer andra kommuner till del eller att Lekebergs kommun tar del av resurser som en annan kommun är värd för. I möjligaste mån bör Lekebergs kommun ha rådigheten över de nyckelkompetenser som är särskilt efterfrågade i kommunen.

1.5 Säkerställa att alternativa samverkansformer, exempelvis inom miljö- och livsmedelstillsyn, är fullt utredda.

Det finns olika former av kommunal samverkan:

- **Gemensam nämnd:** Flera kommuner har en gemensam nämnd som ansvarar för viss verksamhet. Beslut fattas gemensamt och nämnden är en del av varje kommuns organisation.
- **Kommunalförbund:** Kommuner bildar ett kommunalförbund som är en egen juridisk person. Förbundet har självständig förvaltning och egen styrelse som fattar beslut för förbundets verksamhet.
- **Avtalssamverkan:** Kommunerna samarbetar genom avtal, utan att bilda en egen juridisk enhet. Varje kommun behåller sitt ansvar, men delar på vissa funktioner och tjänster enligt avtalet.

Perspektiv	Gemensam nämnd	Kommunalförbund	Avtalssamverkan
Beslutsfattande	En gemensam nämnd fattar beslut	Separat beslutsfattande organ (förbundet)	Beslut kvarstår hos varje enskild kommun, men

	för alla deltagande kommuner.	med egen styrelse som fattar beslut.	stys av gemensamma avtal.
Ansvarsfördelning	Deltagande kommuner har gemensamt ansvar.	Förbundet har ett självständigt ansvar gentemot medlemmarna.	Varje kommun behåller sitt ansvar, men samverkar enligt avtalet.
Kostnadseffektivitet	Kan ge viss kostnadseffektivitet genom delad administration.	Hög kostnadseffektivitet genom gemensam administration och stordriftsfördelar.	Flexibel kostnadsdelning beroende på avtalsvillkor och omfattning.
Flexibilitet	Mindre flexibilitet, då alla kommuner måste enas i nämnden.	Mindre flexibel, eftersom beslut stys av ett separat organ.	Hög flexibilitet, då samverkan sker enligt avtal som kan anpassas över tid.
Anpassning till lokala behov	Svårare att anpassa, då nämnden representerar flera kommuner.	Risk för standardiserade lösningar som inte alltid passar lokala behov.	Enklare att anpassa till varje kommuns behov genom flexibla avtal.
Juridisk status	Gemensam nämnd är en nämndform inom kommunallagen.	Ett kommunalförbund är en egen juridisk person.	Avtalssamverkan sker utan att skapa en egen juridisk person.
Långsiktighet	Långsiktig lösning då nämnden är en fast struktur.	Långsiktig samverkan med en tydlig organisatorisk struktur.	Kan vara både kort- och långsiktigt beroende på avtalsvillkor.
Komplexitet	Kan vara komplicerad att samordna på grund av gemensamt beslutsfattande.	Hög komplexitet med egen organisation och styrning.	Mindre komplex, men beroende av tydliga avtalsvillkor och förhandlingar.

Utifrån den beskrivna problembilden med dagens samverkansform är förslaget till kommunfullmäktige att gå vidare med en organisationsform som innebär en nämnd i egen regi men med möjligheterna som finns i och med avtalssamverkan.

1.6 Inkludera ett riskperspektiv kopplat till kompetensförsörjning och rättssäkerhet i myndighetsutövningen.

En översiktlig analys har gjorts och samtliga yrkesgrupper uppvisar växande brist, särskilt inom bygglov och tillsyn. Utbildningsvolymen lokalt/regionalt är till viss del otillräcklig – bara ca 35–45 % av behovet täcks årligen.

Idag finns följande kompetenser inom Sydnärkes miljö- och byggnämnd

- Bygglovshandläggare, byggnadsinspektör
- Planarkitekt
- Mark- och exploateringsingenjör
- Miljöskydds-/miljöinspektör (inkl. livsmedel, hälsa, naturvård)
- Kommunekolog
- Mät- och GIS-ingenjör

Örebro län står inför ett kompetensunderskott inom flera centrala yrkesroller i samhällsbyggnadssektorn. Bedömningen är att risken ligger i paritet med andra kommuner i Lekebergs storlek och den sammanlagda bilden visar att det finns ett behov av strategiska insatser för att säkra kompetensförsörjningen inom dessa nyckelområden så som till exempel delade resurser genom samarbeten.

1.7 Rättssäkerhet i myndighetsutövning

Rättssäkerhet utgör en grundläggande princip inom all myndighetsutövning och innebär att den enskilde ska skyddas mot godtycke och ges möjlighet till insyn, delaktighet och rätt till prövning. Beslut som fattas av myndigheter ska vila på lagstöd, vara sakliga, opartiska och förutsebara. Det ställer höga krav på tydliga processer, dokumentation och att handläggning sker enligt gällande rätt. En rättssäker myndighetsutövning stärker förtroendet för den offentliga verksamheten och bidrar till en likvärdig och rättvis behandling av medborgare och andra rättssubjekt.

För att säkerställa rättssäkerhet och undvika jäv i kommunal myndighetsutövning, särskilt inom miljötillsyn och bygglov, krävs en tydlig organisatorisk åtskillnad mellan drift och tillsyn. Enligt kommunallagen får en nämnd inte utöva tillsyn över verksamhet den själv ansvarar för. De flesta kommuner har därför valt att separera dessa funktioner organisatoriskt. I fall där drift- och myndighetsansvar samlas i samma nämnd krävs särskilda lösningar, exempelvis genom att inrätta särskilda jävs- eller tillsynsnämnder, delegera beslut till oberoende tjänstepersoner eller samverka med andra kommuner. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har tagit fram checklistor för att hjälpa kommuner att identifiera och förebygga risker för jäv och intressekonflikter inom den egna organisationen.

Postadress	Gatuadress	Telefon	E-post	Hemsida	Organisationsnummer
Lekebergs kommun 716 81 Fjugesta	Bangatan 7 Fjugesta	0585-487 00	kontaktcenter@lekeberg.se	lekeberg.se	212000-2981

1.8 Redovisa jämförande kostnadsanalyser mellan fortsatt samverkan och annan organisation.

Lekebergs kommun betalar för närvarande 4 792 000 kronor i årlig medlemsavgift till Sydnärkes miljö- och byggnämnd, samt ett tillägg om 260 000 kronor för extra insatser inom fysisk planering. Detta motsvarar cirka en tredjedel av nämndens totala intäkter från medlemsbidrag. Nämnden har i dagsläget omkring 30 anställda.

Nämnden har också intäkter i form av taxor och avgifter. Samhällsbyggnad Sydnärke har inte bokfört detta på ett sådant sätt att det är möjligt att redovisa hur stor andel av dessa som kan härledas till Lekebergs kommun.

Utifrån antagandet att avgiftsfinansieringen i Lekebergs kommun proportionellt speglar nämndens personalresurser, bedöms kommunen, genom medlemsavgifter samt egna intäkter från taxor och avgifter, ha förutsättningar att finansiera en verksamhet som motsvarar omkring åtta till tio anställda. Vissa OH-kostnader kan komma att vara något högre när verksamheten bedrivs i egen regi i stället för i gemensam nämnd. Å andra sidan har Lekebergs kommun ensam rådighet över taxor och avgifter samt verksamhetens utformning och dimensionering. Vilka eventuella effektivitetsvinster som tillexempel skulle kunna finnas med en ny organisation jämfört med den nuvarande gemensamma lösningen är svårt att uttala sig om. Det pågår dock ett intensivt arbete i kommunen med att tillvarata möjligheter i och med de utökade digitala möjligheterna. Vid en eventuell avtalssamverkan med en eller flera andra kommuner finns möjlighet att förstärka organisationen, vilket skulle kunna bidra till ökad redundans samt tillgång till en bredare kompetensbas.